Moldova Suverană

COTIDIAN AL GUVERNULUI REPUBLICII MOLDOVA

MIERCURI, 3 IUNIE 1992 — NR. 74 (17944) — PREȚUL 1 RUB.

MS

PAG. 2 — ANALIZĂ ȘI SUGESTII CONCRETE ASUPRA PROCESULUI DE ÎNVĂȚĂMÎNT SUPERIOR

PAG. 3 — SEPARATISMUL DIN TRANSNISTRIA SE SPRIJINĂ PE VÎRFUL BAIONETEI

PAG. 4 — DEVINE ALARMANTĂ INDIFERENȚA POPORULUI NOSTRU FAȚĂ DE PROPRIA SĂNĂTATE

CRETUL

SEDINTELUI
LICII MOLDOVA

Cu privire
recunoașterea
ndenței de stat
suveranității
ublicii Slovenia

ind voința poporu-
nesc, realizînd
e fundamentale ale
externe a Republicii
și recunoscînd drep-
rilor la autodetermi-
constituirea de state
ente și suverane,

conformitate cu voin-
cratică a poporului
enia Republica Mol-
unoaște Republica
drept stat indepen-
uveran.

nisterul Afacerilor
al Republicii Moldova
e tratative cu Minis-
acerilor Externe al
ii Slovenia în vede-
ării relațiilor diplo-
ințre Republica Mol-
Republica Slovenia.

Mircea SNEGUR,
Președintele
Republicii Moldova

hișinău,
ai 1992

ECRETUL

RESEDINTELUI
BLICII MOLDOVA

privire la numirea
M. T. COȘCODAN
în funcția de
ceprim-ministru
Republicii Moldova

ui Mihai Teodose Coș-
ste numit în funcția de
-ministru al Repub-
oldova.

Mircea SNEGUR,
Președintele
Republicii Moldova.

Chișinău,
ai 1992.

Mihai
OȘCODAN

născut în anul 1940 în
răpădeni din raionul
i. De naționalitate es-
dovean. Are studii su-
e — a absolvit Insti-
dagogic de Stat «T. G.
co» din Tiraspol, spe-
ea — profesor de geo-
și biologie. Este candi-
geografie, docent.
ii 1958—1963 își face
la Institutul Pedago-
Stat din Tiraspol. Din
nă în 1965 își satisface
ul militar. Între anii
972 și-a făcut asistența
entura la catedrele de
ție fizică de la Institu-
dagogic de Stat din
pol și Universitatea din
Din anul 1972 este șef
edrei geografie și fizi-
erală, iar din 1977 este
al facultății de geogra-
Institutul Pedagogic
raspol. Din anul 1987
ă funcția de rector al
nității de Stat din Ti-

Decretul Președintelui
blicii Moldova din 28 mai
domnul Mihai Teodosie
dan este numit în func-
e viceprim-ministru al
blicii Moldova.

LEGEA REPUBLICII MOLDOVA

Cu privire la referendum

Dezvoltarea și adîncirea procesului de democratizare presupune crearea de garanții reale pentru exercitarea de către cetățenii Republicii Moldova a dreptului de a participa la conducerea treburilor de stat și obștești.

Prezenta Lege este menită să asigure cetățenilor Republicii Moldova realizarea instituției referendumului (votul poporului), prevăzută de Constituție.

CAPITOLUL I

DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1. Noțiune de referendum

Referendumul este votul poporului privind cele mai importante probleme ale vieții statului și a societății. Hotărîrile adoptate prin referendum republican au putere juridică supremă, nu necesită confirmare și se aplică în mod obligatoriu pe întreg teritoriul Moldovei.

Referendumul nu se efectuează în teritoriile în care este instituită starea de război, starea de necesitate ori forma specială de administrare și nici în decurs de 90 de zile după ridicarea lor. Dacă referendumul a fost stabilit pentru ziua decretării sau instituirii stărilor menționate, el se contramandează sau se amînă pentru o altă zi, cu respectarea procedurii și termenelor de efectuare, stabilite de prezenta Lege.

Referendumul de asemenea nu poate avea loc cu 90 de zile înainte și cu 90 de zile după ziua efectuării, în același teritoriu, a alegerilor generale de deputați ai poporului din Republica Moldova și de consilieri în organele de autoadministrare locală sau a altui referendum. Dacă referendumul este stabilit pentru această perioadă, el se contramandează sau se amînă pentru o altă zi, cu respectarea procedurii și termenelor de efectuare, stabilite de prezenta Lege.

Hotărîrea privind contramandarea sau amînarea referendumului în cazurile prevăzute de alineatele doi și trei se adoptă de Parlament.

Articolul 2. Tipurile de referendum

Referendumului pot fi supuse probleme ce țin de competența organului suprem al puterii de stat și organelor respective de autoadministrare locală.

În funcție de importanța și de caracterul problemelor supuse votului întregului popor se efectuează referendumuri republicane, referendumuri locale.

Procedura și specificul desfășurării referendumului local se stabilesc de Legea cu privire la referendumul local.

Articolul 3. Referendumul republican

Referendumul republican se efectuează pe baza hotărîrii Parlamentului adoptate din inițiativa lui ori la propunerea organelor și factorilor decizionali investite cu drept de inițiativă legislativă în conformitate cu Constituția.

Propunerile privind efectuarea referendumului republican se depun, de către organele și factorii decizionali respectivi, în Parlament, la care se anexează argumentarea și textul problemei, preconizate de a fi supusă referendumului. Parlamentul examinează propunerile într-un termen de cel mult 60 de zile de la data primirii lor și adoptă o hotărîre motivată privind acceptarea sau respingerea propunerilor.

Articolul 4. Problemele supuse referendumului republican

Referendumului republican pot fi supuse probleme pe care Constituția le atribuie competenței Republicii Moldova.

Problema întrării Republicii Moldova în formațiuni politico-statale sau a ieșirii din ele se soluționează în exclusivitate prin referendum republican.

Nu pot fi supuse referendumului republican probleme privind impozitul, bugetul, diviziunea teritorial-administrativă, amnistierea, grațierea, măsuri extraordinare sau de urgență pentru asigurarea ordinii publice, sănătății și securității populației, și nici alegerea, numirea sau demiterea factorilor decizionali, probleme ce țin de competența Parlamentului, a Președintelui Republicii Moldova și a Guvernului.

Articolul 5. Participarea cetățenilor Republicii Moldova la referendum

Participarea cetățenilor Republicii Moldova la referendum este benevolă și se bazează pe principiile democratice ale dreptului electoral (universal, egal, direct, secret și liber exprimat).

La referendum participă cetățenii Republicii Moldova care au împlinit, virsta de 18 ani, cu excepția cetățenilor bolnavi psihic, declarați incapabili pe cale judiciară, precum și a persoanelor aflate în locurile de recluziune în baza unei hotărîri judecătorești sau față de care, în modul stabilit de legislația privind procedura penală, a fost aleasă drept măsură de reprimare ținerea sub arest.

Cetățenii participă la referendum pe baze egale. Fiecare cetățean are un singur vot.

Referendumul este direct. Cetățenii participă la referendum nemijlocit și personal.

Votarea în cadrul referendumului este secretă și liberă. Influențarea asupra voinței cetățenilor prin violență, înșelăciune, amenințare sau prin alte metode ilegitime, precum și exercitarea controlului asupra exprimării voinței votanților, nu se admite.

Articolul 6. Comisiile pentru efectuarea referendumului

Efectuarea referendumului este asigurată de comisii, care se formează în modul stabilit de prezenta Lege.

Articolul 7. Publicitatea în timpul pregătirii și efectuării referendumului

Pregătirea și efectuarea referendumului le realizează organele de stat și comisiile pentru efectuarea referendumului, în mod deschis și public.

Problemele supuse referendumului se dau publicității în presă, la televiziune și radiodifuziune.

Despre locul și timpul lor de lucru comisiile pentru efectuarea referendumului informează cetățenii și le asigură posibilitatea de a lua cunoștință de listele celor care au dreptul să participe la votare.

La ședințele comisiilor pentru efectuarea referendumului, inclusiv la bilanțul votării, au dreptul să asiste reprezentanți ai colectivelor de muncă, ai adunărilor cetățenilor la locul de trai, ai partidelor și ai altor organizații social-politice. Împuternicirile reprezentanților menționați trebuie să fie dovedite prin documentul respectiv sau prin Hotărîrea colectivului, a adunării cetățenilor la locul de trai, a organelor partidelor și ale altor organizații social-politice. Înștiința reprezentanților de a asista în ziua referendumului în localul destinat votării sau la ședințele comisiei pentru efectuarea referendumului trebuie să fie adusă la cunoștința comisiilor respective pentru efectuarea referendumului cel tîrziu cu trei zile înainte de referendum.

Articolul 8. Cheltuielile legate de pregătirea și efectuarea referendumului

Cheltuielile legate de pregătirea și efectuarea referendumului republican se fac numai pe contul mijloacelor statului, alocate pentru efectuarea lui. Finanțarea referendumului de la alte surse nu se admite.

Întreprinderile, instituțiile și organizațiile, organele de stat și obștești pun la dispoziția comisiilor pentru efectuarea referendumului localuri, utilaje și alte mijloace necesare.

Articolul 9. Răspunderea pentru încălcarea legislației privind referendumul

Persoanele care împiedică prin violență, înșelăciune, amenințare sau prin alte metode nelegitime exercitarea liberă de către cetățeni a dreptului de a participa la referendum, de a face agitație în perioada care precede votarea, precum și membrii comisiilor pentru

(Sfîrșit în pag. 2).

HOTĂRÎREA

PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA

Privind intrarea în vigoare a Legii cu privire la referendum

Parlamentul Republicii Moldova **hotărăște:**

Legea cu privire la referendum intră în vigoare în ziua publicării.

Alexandru MOȘANU,
Președintele Parlamentului Republicii Moldova.

Or. Chișinău
26 mai 1992.

Ministrul rus al apărării acuză România

MOSCOVA, (Rompres—Moldova-pres). Ministrul apărării al Rusiei, generalul Pavel Graciov, a acuzat România că furnizează arme Moldovei.

Într-un interviu difuzat simbătă seara de televiziunea centrală a C.S.I., din care reia extrase agenția France Presse, ministrul rus admite că «pe plan internațional vînzarea de arme nu este interzisă», dar afirmă că «avînd în vedere situația actuală din Moldova, care se află în pragul războiului civil, consider aceste livrări ca incorecte și nejustificate».

Pavel Graciov a mai spus că «potrivit informațiilor noastre, pe teritoriul Republicii Moldova se află consilieri militari români, iar ofițeri moldoveni își fac stagiul în România».

Citînd agenția ITAR-TASS, France Presse reia, de asemenea, declarațiile ministrului apărării al Republicii Moldova, Ion Costaș, care a informat că se va întîlni luni la Moscova cu Pavel Graciov. Ion Costaș a afirmat, totodată, că întîlnirea care ar fi trebuit să aibă loc vineri la Chișinău între miniștrii afacerilor externe și ai apărării din Moldova, Rusia și Ucraina a fost anulată, deoarece Rusia nu a vrut ca ministrul de externe și cel al apărării ai României să participe la ea, lucru dorit de Chișinău.

Ministrul moldovean al apărării a acuzat, totodată, Rusia că împiedică ofițerii de origine moldoveană să vină să servească în armata Moldovei, reiterînd acuzațiile la adresa armatei a 14-a că aceasta susține forțele rusofone din Transnistria, mai transmite AFP.

Declarație a purtătorului de cuvînt al M.A.E. al României

Ministerul Afacerilor Externe al României a transmis Agenției naționale de presă Rompres, spre difuzare, următorul comunicat de presă:

În legătură cu comunicatul ministrului apărării naționale al Federației Ruse, difuzat de postul de televiziune Moscova și de posturile centrale de radio în cursul serii de 30 mai 1992, purtătorul de cuvînt al Ministerului Afacerilor Externe este împuternicit să declare următoarele:

Din punctul de vedere al României, ca stat suveran și independent, Republica Moldova se bucură de aceleași drepturi ca și toate celelalte republici din Comunitatea Statelor Independente, inclusiv Federația Rusă, de a avea armată proprie. În concepția noastră, trebuie făcută o distincție clară între crearea forțelor armate proprii, proces ce se desfășoară în toate republicile fostei Uniuni Sovietice, și folosirea forței în zona de conflict, unde se pot, desigur, convenii măsuri de control al armamentelor, pe baza unor negocieri între părțile interesate.

În ceea ce ne privește, apreciem că în vederea creării forțelor sale armate Republica Moldova se poate adresa oricui, inclusiv Rusiei și României, iar România nu a făcut secret din faptul că este dispusă să răspundă pozitiv la eventualele solicitări din partea unor oficialități românești în acest sens.

Ne-am fi așteptat ca Ministerul Apărării Naționale al Federației Ruse să se preocupe mai curînd de neimplicarea forțelor militare în zonele de conflict, dat fiind că Rusia are trupe amplasate pe teritorii străine, inclusiv în Republica Moldova. Am fi salutat o luare de poziție clară în ceea ce privește încetarea activității trupelor aparținînd Armatei a 14-a, care, acționînd în raioanele din stînga Nistrului ale Republicii Moldova, fie în afara controlului politic și militar, fie în mod deliberat, au înarmat formațiuni ilegale, care desfășoară activități împotriva unui stat suveran, Republica Moldova, și au intervenit chiar direct în sprijinul acestor formațiuni.

În ceea ce îl privește, Guvernul României rămîne ferm angajat în sprijinirea procesului politic în curs, de reglementare pe cale pașnică a conflictului din raioanele din stînga Nistrului ale Republicii Moldova. Avem speranța că și celelalte guverne implicate în acest proces vor da dovadă de aceeași responsabilitate, pentru ca el să ducă la o reglementare pașnică în această zonă.

În legătură cu elementele concrete, la care se referă comunicatul Ministerului Apărării al Federației Ruse, din informațiile primite de la Ministerul Apărării Naționale al României rezultă că din țara noastră s-au livrat, pe baze comerciale, unele mijloace de transport și poduri de pontoane, acțiune despre care a fost informat și atașatul militar al Federației Ruse la București. Nu s-au făcut alte livrări de tehnică blindată. De asemenea, pe teritoriul Republicii Moldova nu există nici un consilier militar din România; singurii militari din Armata română în Republica Moldova sînt cei 24 de observatori militari la Tighina (Bender), trimiși în baza înțelegerilor cvadripartite la nivelul miniștrilor de externe.

Pentru a da publicității declarația amintită, nu era nevoie ca Ministerul Apărării Naționale al Federației Ruse să recurgă la serviciile sale secrete, despre a căror existență și funcționare în România și Republica Moldova aflăm cu această ocazie.

CORESPONDENTUL NOSTRU SPECIAL TRANSMITE DIN ZONA CONFLICTULUI

La Cocieri s-au copt cireșele. Cine să le strîngă?

De cîteva zile la Cocieri nu se mai trage. E liniște. O liniște apăsătoare.

Dar străzile sînt aproape pustii. Femeile și copiii, speriați de moarte, au fugit din sat. Primarul, Pavel Driga, avea să ne comunice că din numărul total de 4200 de locuitori peste 2500 s-au refugiat...

Poarta lui moș Timofei Tanasev nu era încuiată. L-am găsit în curte, alegînd niște mărar să-i pună la murat.

— Iacă, de cînd sînt, i-am sărat mărar, da acum-s nevoit. Nevasta mi-i plecată...

Îmi povesti apoi cum îl înmormîntaseră pe fratele vecinului Anatol Moșneaga, fiind însoțiți pînă la cimitir de explozii de «Alazan», cum au fost dărîmate casele multor săteni. Anterior văzusem la primar un registru cu numele sătenilor ce au avut de suferit de pe urma conflictului militar: în total 82 de familii. Tristă statistică.

Poarta lui moș Timofei Tanasev nu era încuiată. L-am găsit în curte, alegînd niște mărar să-i pună la murat.

— Iacă, de cînd sînt, i-am sărat mărar, da acum-s nevoit. Nevasta mi-i plecată...

Îmi povesti apoi cum îl înmormîntaseră pe fratele vecinului Anatol Moșneaga, fiind însoțiți pînă la cimitir de explozii de «Alazan», cum au fost dărîmate casele multor săteni. Anterior văzusem la primar un registru cu numele sătenilor ce au avut de suferit de pe urma conflictului militar: în total 82 de familii. Tristă statistică.

Pe la amiază, după ce mai trebăluiește prin grădină, moș Timofei se coboară în beci și sloboade o cană cu vin. Îi mai trece poarta vreun vecin, singuratic și el. Interlocutorul meu arată cu mîna spre cireșul dinspre vecinul de la vale, doldora de rod:

— În fiecare an ne hîrjoneam cu vecinul. Are trei copii și tot dădeau tîrcoale la cireș. Nu mi-i jale. Mă temeam să nu-i frîngă crengile. Acum le mănîncă ciorile...

În asemenea condiții extreme oamenii din sat nu-și uită menirea sacră — grija pămîntului. Și la trecerea peste Nistru, și la linia întîi am văzut femei și bărbați, revenind pe un timp la casele lor din Cocieri, Corjova, Roghi.

Polițiștii Efim Boico și Valeriu Gandrabura au rămas și ei uimiți de șirgele reçe ale unor săteni care nu plecau de pe cîmp nici atunci cînd șuierul de gloanțe devenea îngrozitor.

Și totuși, niciodată nimeni nu se va deprinde cu războiul. Același Efim Boico îmi descrise calvarul prin care trecuse echipajul «Basarabia» în zilele de lupte crîncene. Timp de trei zile membrii lui de 64 de ori și-au schimbat pozițiile și tot de atîtea ori în urma-le au răsunat explozii. Au fost, deci, la un pas de moarte.

În ziua cînd pe pozițiile apărătorilor satului se deplasase un grup de deputați în frunte cu dl Victor Pușcașu, vicepreședintele Parlamentului republicii.

Aici, pe malul înalt și abrupt al Nistrului, e linia de apărare dinspre Roghi. Sînt proaspete urmele exploziilor. La marginea pădurii — o cruce de lemn. E locu unde a căzut polițistul Ion Iurașco la 21 mai. În spatele liniei de apărare — încă o cruce de lemn. Pe teritoriul neutru se vede cu ochiul liber o blindată de-a inamicului distrusă. Puțin mai la dreapta e și tancul oprit pentru totdeauna de brații luptători.

(Sfîrșit în pag. 3).

Știri externe

INDIA
ÎNAINTEAZĂ CRITICI

India a criticat atitudinea țărilor industriale din Occident față de conferința la vîrf asupra mediului înconjurător care își începe lucrările azi la Rio de Janeiro. Ministrul indian al mediului a afirmat că țările mai bogate încearcă să dea impresia că țări ca India participă la conferință pentru a solicita fonduri, cînd de fapt ele nu vor altceva decît să acopere costul proiectelor de dezvoltare în vederea apărării mediului. Statele Unite susțin că nu vor semna unul din cele mai importante tratate din cele propuse, dar Comunitatea Europeană a anunțat că va fi reprezentată la conferință în pofida anunțului dat de propriul comisar pentru problemele mediului că o va boicota. Delegația comunității va fi condusă de comisarul pentru relațiile cu țările în dezvoltare.

DEMISIA
BANCHERULUI

Potrivit unei relatări difuzate de postul de radio britanic BBC, președintele Băncii centrale ruse, Gheorghii Matiuhin, și adjunctul său și-ar fi prezentat demisiile în cadrul unei întruniri a liderilor parlamentului. Agenția de știri ITAR-TASS transmite că președintele-adjunct Vladimir Raskakov ar fi spus că demisiile ar fi fost prezentate în semn de protest față de opoziția la politica băncii în cadrul comitetului bugetar parlamentar. Un corespondent BBC la Moscova relatează că au circulat acuzații că banca obstrucționează reforma economică.

TURCIA
ACORDĂ AJUTOARE
ALBANIEI

Turcia s-a angajat să acorde Albaniei ajutoare în valoare de 50 de milioane dolari destinate în special achiziționării de alimente. Agenția albaneză de știri transmite că oferta a fost făcută de primul-ministru al Turciei, Suleyman Demirel în cadrul convorbirilor purtate la Tirana cu liderii albanezi. Se așteptă de asemenea ca Albania și Turcia să semneze un tratat de cooperare care va detalia asistența economică și militară din partea Turciei.

REUNIUNE
ASUPRA CONFLICTULUI
DIN KARABAH

Reprezentanți a unsprezece țări se întrunesc la Roma în vederea pregătirii conferinței de pace asupra enclavei disputate Nagornii Karabah. Reuniunea sponsorizată de Conferința pentru Securitate și Cooperare în Europa va avea loc spre sfîrșitul acestei luni în capitala Belarusiei Mensk. Delegați din cadrul comunităților azeră și armeană din Nagornii Karabah au fost invitați la Roma ca observatori.

A DOUA LOVITURĂ
ASUPRA SEPARATIȘTILOR

Poliția din Sud-Vestul Franței și-a exprimat părerea că una din cele patru persoane arestate la sfîrșitul săptămînii este actualul conducător al mișcării separatiste basce ETA. Arestările efectuate recent sînt cea de-a doua lovitură primită de ETA în ultimele două luni. Poliția crede că unul din cei arestați preluase conducerea mișcării separatiste după arestarea în luna martie a celui suspectat de a fi liderul militar al ETA.

Radioul național spaniol a anunțat că Spania va cere extrădarea a doi din cei arestați sub acuzația de asasinate și alte crime. Potrivit relatărilor, o altă persoană arestată este un membru al stîngii chiliene.

ARAFAT
SE SIMTE BINE

Chirurgi din Iordania au efectuat o intervenție pentru înlăturarea unui anulism de pe creierul liderului OEP — Iasir Arafat. Centrul medical «Regele Hussein» de la Amaa a afirmat că cheagul a fost înlăturat cu succes. Arafat, în virstă de 62 de ani, și-a revenit după operație și starea s este bună. S-a exprimat îngrijorarea în legătură cu sănătatea sa încă de la aterizarea forțată a avionului în ca călătorea în luna aprilie în deșertul libian. Arafat era vizită în Iordania pentru convorbiri cu regele Hussein asupra progresului înregistrat în cadrul negocierilor pri Orientul Apropiat.

Moldova Suverană

La Cocieri s-au copt cireșele. Cine să le strîngă?

ZONA DE SECURITATE.md

((Sfîrșit).

Victor Tomenco, ziarist de profesie, dar care timp de două luni se află în rîndurile voluntarilor, povesti cu lux de amănunte despre luptele purtate, apoi despre tratativele cu partea adversă.

— Prima întîlnire a avut loc la 24 mai, dincolo de blocurile de beton armat. Au urmat apoi trei întîlniri. Am convenit să nu tragem. Să le permitem oamenilor să treacă linia de foc, să se ocupe de gospodărie, să repare tehnica agricolă.

Deocamdată acordul cu privire la încetarea focului se respectă aici, deși spontan se aud împușcături. Combatanții, însă, își exprimă teama că partea adversă folosește acest răgaz pentru a-și întări pozițiile.

În cadrul întîlnirii deputaților cu voluntarii au fost abordate o serie de probleme. Mai întîi, de toate acestia sînt lipsiți de informații operative. Pe poziții nu se aduc ziare. Oare să nu fie în stare Ministerul telecomunicațiilor să rezolve această elementară problemă? Cel puțin să le pună la dispoziție abonaților din Cocieri ceea ce li se cuvine? Nu ajunge îmbrăcăminte, lipsesc alte condiții de viață. Problema centrală, însă, e lipsa unui statut al voluntarilor, căci pînă în prezent ei rămîn pe linia de foc mai mult în virtutea propriului entuziasm. Mulți dintre ei n-au primit de cîteva luni salariul. Unora nu le este clar ce va fi cu serviciul. Afirmînd acestea, mă gîndesc și la Victor Ciobanu, care a lăsat temelia casei și a sărit în ajutor fraților de peste Nistru, crezînd că revine curînd. Dar e de trei luni la război. Cît le datorăm acestor oameni? S-ar cuveni să fie adoptată o hotărîre specială referitor la această categorie de luptători. Precum și a întreprinde acțiuni mai energice întru ajutorarea celor ce au avut de pătimit de pe urma conflictului.

...La Cocieri, pe 1 iunie, ziua internațională a ocrotirii copiilor, n-am întîlnit pe stradă nici un copil.

La Chișinău lumea se plimba în voie. Care pe jos, care cu «Mercedes»-uri.